

Chanson

Paroles et musique d'Armand Bombezin du moulin de Corbleu

A Carrò(u), l'auta semmana
J'a banlèu hèra de `quò,
Se'n anón trobar lo hò(u)
Ende passar l'arribèra...

Que'us arribèc un bròi truc :
Manquèn estar tots perduts
Dens aquera embarcadèra,
Se trobèva l'espanluc,
Tostemp fièr, mèi qu'un boçut...

J'avè tabenh lo de la Rossa
Lo son vesin deu Trobadar...

A la hèsta volèn anar.
A Malhèras ! Qu'èra ta bèra !
Mè n'i podón pas arribar,
Se pensèn tots negar !

Deu costat de `queras goiatas,
Qui ne'u podèn pas sentir,
L'espanluc caloc partir...
Las goiatas, tostemp fièras,
Se metón totas d'un costat...
Que'us volón tocar los bas
Eras, que s'empedentívan¹...
-A, mon Diu ! Qu'èm tots perduts !

La molièra de Corblú
Qu'avè aiga denc au cuu...
Las tres autas que plorèvan
Que n'avèn denc au menton
Mè los goiats hasón plonjon
Ende sauvar aqueras fièras.

Nosautis que'vs arremercieram
Quauque service vos renderam !
Las pelhas qu'èran hòrt molhadas
A la maison las cau har secar.

Ne nse'n gausam pas entornar
Avant d'aver las pelhas secas :
A nòste que'ns criderén
E de la hèsta que'ns parlerén.

Las jupas qu'èran hòrt salas.

¹ Fort d'épaules, trapu (cf. espanlut en languedocien) ; surnom ?

Au marcat que cau anar,
Las costurièras cau aperar
End'estacar aqueras dentèlas,
Las dentèlas, e los ribans...
Anatz-vos-en entau marshand !

A, qu'é domatge n'i augi pas hèra
De `queras hèstas de Malhèras !

Les histoires de François LAGUË, du Grand Chinanin

Lo chiu-violon

Lo chiu-violon n'avè pas nat casa. Qu'èra un trimardur, un violonaire. Qu'avè entenut parlar deu Diable... E que'u volè véser a tot de rèste.

Quauqued'un que'u disoc que caliva, ende'u véser, anar en un horc de camins, dat ua pola blanca, la nèit.

Lo chiu-violon pana ua pola blanca e que se'n va en un horc de camins. Aquí, que hè un rond dat un baston, qu'i pausa la pola au miei e que crida :

-Qui'm va crompar la pola blanca ?

-Jo ! ce'u ditz quauqu'un.

-Qui es aquò, jo ? ce demanda lo chiu-violon.

-Lo Diable ! ce'u respónen.

Mòrt de pòur, lo chiu-violon qu'at dèisha tot aquí... E que s'escapa au grand galòp, com s'avè lo hoec au cuu...

Lo hasan, lo gat e lo guit

D'auts còps, j'avè a Lencoac, dens un endret, un gat, un hasan e un guit. S'anugèvan e volèn véser país.

Un dimeishe matin, avant la punta deu jorn, que pàrten tots tres, de pè.

Aont ?

De cap a Mimisan, ende véser la mar e ende's banhar.

Lo gat, esberit, que se'n va devant e que marsha dens l'èrba, suu bòrd de la rota, ende pas esgrapià's lo devath deus pès.

Lo hasan que'u segueis, la halha roja, lo oelh lusent.

Lo guit, eth, que se'n va, com pòt, en tortejant e en cana-badant². Praube guit ! S'èra tot sol, que s'arrevireré e que se'n torneré a casa. Mè, que'u cau seguir los auts, anar denc au cap.

La nèit, s'arrèstan tots tres ende dromir tots amassas, devath la heuguèra, e, lo jorn, que camínan, que camínan...

Méten oeit jorns end'arribar a Mimisan. Son hèra contents. Lo gat e lo hasan son esquintats, mè lo praube guit, eth, qu'es aganit. Podè pas anar mèi lonh !

Qu'arriban a la mar.

-Qui d'aiga ! Qui d'aiga ! ce dísen tots tres amassas. (N'avèn pas jamè vist que la clòta de soa-casa.)

-Que va mau ! Que va mau ! ce miaula lo gat.
E que s'arrevira ende se'n tornar entà Lencoac.
-Qu'èm tots perduts ! Qu'èm tots perduts ! ce crida lo hasan en s'escapant de pòur.
-Que va ! Que va ! Que va ! ce ditz lo guit.
E, austalèu, que's met a banhà's. E que crida aus auts dus :
-Tornatz-ve'n, se vòtz ! Jo que'm damòri ací ! Adishatz ! E bon viatge !

Lo grand Albèrt

Aquò que s'es passat au Sen, tot pròishe de Labrit, qu'í j'a quauquas anadas, e qu'es vertat.

Lo shord de Pelinar s'avè crompat, a la hèira de Labrit, un libre de « magia ». *Lo grand Albèrt*, que s'apèra aqueth libre. E, lo lendomans, austalèu dinnat, au lòc de se'n anar har mijorn, lo shord que's fot a legir.

Mè, lavetz, de pertot avant, de mijorn e de bisa, de capvath e de capsús, aquí cròcs, aquí cròcs, aquí cròcs ! Que'n arriba per milèrs e tots que's méten a tornejat per dessus la maison de Pelinar. Entà banlèu, que hèn un esbrum e que cridan... a eishordar un shord.

Lo nòste òmi que pausa lo libre dessus la taula e que va véser dens la shaminèa çò que s'í passa.

-J'a belèu un eishami de vrèspas o de hossets !... ce's ditz.

Mè, qu'and es devath lo mantèth, que's fot a cridar end'aperar la hemna. Aquesta que's lhèva, que galòpa a la cosina... e qué veid ?... Lo son òmi que s'escapa per la shaminèa ! Quauqu'un que'u lampa³ entà haut. Qu'a los pès a hautor deu carmanh !

Qué har ? Viste, la hemna que'u gaha peus calhivars e que shirga⁴ de cap au hons, que shirga tant que pòt. Lo shord damòra aquí : ne s'escapa pas de mèi, mè ne devara pas tapauc.

Los vesins qu'an entenut cridar los cròcs e qu'an vist un crum negue dessus Pelinar. Que galòpan viste véser çò que s'í passa. E au prumèr qui espia peu trauc de la pòrta, la hemna que'u crida :

-Viste, viste, anatz coélher Mossur Curè !

Lo vesin ne s'at hè pas díser dus còps. Que galòpa au presbitère e que's menha Mossur Curè. Aqueste qu'arriba a Pelinar, eslentat de córrer. Que rentra dens la cosina plena de monde, que veid lo libre dessus la taula, que l'espia e que'u vira de parts.

Austalèu, lo shord que devara, los pès dens la brasa enquèra cauta... E los cròcs que fóten lo camp... que húgen entà pertot, com se lo Diable los acossèva...

La barrica de vin

D'auts còps, ne bevèn pas vin tot jorn. Que's contentèvan d'aiga vinagrada.

Au Sen, a Capblanc, Marcelina qu'avè hèit popar un norrisson deu Gèrs.

Aqueth monde, aquera anada, qu'avèn amassat hèra de vin, e deu bon ! Après las vrenhas, que hasón díser a la familha de Capblanc de's vèner coélher ua barrica de vin blanc : que'us i balhèvan.

Lavetz, lo Jantiron, l'òmi de la Marcelina, qu'emprunta lo shivau e lo carret au son prumèr vesin, l'Ariste de Manòt, e que se'n va cercar aquera famosa barrica.

Au son retorn, la Marcelina e la soa sòr, la Jana, que'u dísen :

-Aqueth vin, ne'u cau pas béver adara. Que'u cau goardar ende qu'and sèguim lo

3 Enlève prestement, tire.

4 Tire à elle.

blat. Que hè, lavetz, hèra de calor e qu'es maishant de segar, de nas a tèrra. Harà plaser de béver quaucom de bon.

Lo Jantiron que'n es d'acòrd.

Arriba lo mes de junh e que començan de segar. Las hemnas que dísen au Jantiron d'abrocar la barrica. Austalèu, l'òmi que part a la crampa de darrèr e pam ! pam ! a la bonda dat lo malhòc.

-Que sona hòrt clar ! ce's ditz.

Que met lo broquet.

-E aquò ? Pas ua gota de vin ! Ò totun ! Qui l'a voeitada ?

Quand las duas hemnas e lo Jantiron èran au trabalh, au camp o au piadar, los paiòts (lo pair e la mair de la Marcelina e de la Jana) qu'anèvan véser la barrica e que's cluquèvan lo vin. Ne n'avèn pas deishat briga, mè briga, ende'us joens ; e aquestes, ne s'èran pas jamè apercebuts d'arré.

Pareish que n'èran pas briga contents, lo Jantiron, la Marcelina e la Jana !

Lo metaièr deu Diable

Autiscòps, j'avè au Haut-Lana de Lencoac, un vielh paisan, magre com un cit. N'avè pas nada hemna, ni familha, ni parentat e que vivè tot solet, com un praubilhàs. Entà eth, jamè dimeishes, jamè hèstas ! Pr'aquò, un còp, que's deishèc morir...

Austalèu, qu'anoc en infèrn, e lo Diable qu'eretec deu son ben : un camp, ua tapiòta⁵ e ua bòrda a tèit de palha. Lo Diable que's cerca un metaièr, mè ne'n tròba pas nat : digun ne vò(u) d'un tau mèste !

Totun, au cap de dètz ans, quauqu'un que'u prèga de'u balhar lòtja. Qu'es un joen : digun ne'u vò(u). Qu'a pro maishanta reputacion : lo monde que dísen que n'es pas valent, e portant qu'es pro (g)ualhard... Que'u hèn tabenh passar per pèc, com la lua vielha...

Aqueth omiòt s'aperèva Jantiròt. Lo Diable, per un còp braviilhàs, que'u disoc :

-Que't voi ! Que't lòtgi e que'm hès lo camp !

-Merci hèra. Mè, çò que'vs devi ?

-E be ! La mitat de çò que hècis vase entà cadun. Engoan qui vèn, çò qui serà de cap au so serà entà jo. Tu, qu'auràs çò que devath tèrra.

-Ò quiò ! Atau haram pusqu'at vòtz atau !

E de la Sent Martin a miei-abriu, lo Jantiròt qu'eishartiga, que dessoca, que hosa, qu'arrèga e qué hè ?... las turas.

De cap au vint d'aost, quand las turas son amassederas, lo nòste òmi qu'apèra lo mèste. Aqueste que s'i hè d'arribar, dat hèra d'ajuda. E tots que còpan au tros : los uns que sègan, los auts que dàlhan... Que plénhan tambarèus de... salopèr. E lo dimeishe qui vèn, que ménhan tot aquò a Lucseir, devant la glèisa. Digun ne'n vò(u) e tots, a la sortida de la messa de haut jorn, que's fòten deu Diable e que l'ahúlan.

Aqueste, negue de colèra, se'n va trobar lo metaièr e que'u crida :

-Que m'as gahat engoan ! Mè que sii lo prumèr e lo darrèr còp ! En unh'aut an, que'm carrà çò que sii cochat e tu qu'auràs çò qui pareisherà !

-Com vólhitz, mèste !

E de Sent Luc a Totsants, lo Jantiròt que hema, qu'arpèga e que semia ?... blat ! Aquò hèit, que boja, que casca⁶, qu'escantoa⁷, e que dèisha har...

Entà banlèu, de cap a Cension, lo Diable qu'arriba. Vò(u) véser lo camp. Qu'i veid

⁵ Masure.

⁶ Emotte.

⁷ Aplanit le sillon.

bèra recòlta... e, plen de coentas com tostep, s'escapa viste a l'infèrn.

A Sent Jan, lo blat qu'es copeder. Lo Jantiròt que hargla la hauç, que sèga, que hè garbas e ligòts e que s'í hè de hicar a l'aplec, dehens la bòrda, çò que s'a amassat. Aquò qu'é hèit ! Lavetz, qu'apèra lo Diable : cau que vèni viste cercar los sons drets.

Ne'u cau pas aperar dus còps ! Austalèu qu'arriba dat ajuda, hèra d'ajuda. E tots que hèn au qui mèi har : que darrigan, que hèn pialòts e que càrcan... Lo Diable qu'at vò(u) véner tot a Sent Justin, per la hèira de Magdalena.

Mè digun ne vò(u) de 'queths tros de blat e lo monde qu'arrisen e que's trufan un còp de mèi. Hò(u) de colèra, lo Diable que torna engular lo Jantiròt.

-Malaja ! Malaja ! Volur de metaièr ! Que't harèi còser banlèu !

-Jo, que soi un volur ? Qué'vs èi panat ?

-Si-fèt, qu'es un volur ! Que't sauvas tendent çò de bon e que'm dèishas...

-Mè, meste, es la mia falta ? N'atz pas causit cada còp ? Qué vorratz engoan qui vèn ?

-Tot ! Qu'at voi tot ! As entenut ? Tot entà jo : çò de dessus e çò de devath ! E pren garda a tu, se'm gahas un còp de mèi ! Que t'at harèi pagar e que't costerà hòrt car ! As-tu comprés ? Que t'averteishi que poiràs, lavetz, anar har córrer la biaça !

E tostep pressat com lo mau de vente, lo hastiau que huit a soa-casa e qu'arnèga : « Macarèu ! Diu vivant ! Hilh de puta ! »

Lo Jantiròt, eth, qu'es capvirat. Quau donc que hèci au camp adara ?

-Tè, ce's ditz, perdut a pèrder, vau semiar milhòc de varèit, deu prumeriu.

E, au mes de mai, que hè milhòc. Que'u trabalha, que'u cauça, mè n'escabelha pas, ni n'essoelha⁸.

A Sent Lop, lo Diable que vèn har lo torn deu camp. Lo milhòc qu'es austà haut que lo qui'u hè possar. E, en graupant dat las úrpas devath tèrra, que tòca. Que va plan aqueste còp ! E que vò(u) amassàc tot lo lendomans.

Lo Jantiròt ne'n es pas d'avís.

-Cau atènder Sent Luc ! ce'u ditz. Atau hèn tots los metaièrs de pr'ací...

A Sent Miquèu, la nèit, au clar de la lua, lo Jantiròt que s'amassa las pilhas⁹ e que'n plena lo solèr de soa-casa. Qüand a fenit, ua semana avant Sent Luc, que crida au Diable d'arribar qüand volhi...

Com tostep, qu'es aquí austalèu, dat lo son monde. E tots au trabanh ! Que shírgan, que hèn hèis, que càrcan vint carretassas. Las ménhan a Recohòrt per la hèira de Sent Luc, la mèi grana de l'anada... E que tíran a véner. Mè, aquí, com alhons, tròban pas crompaires, sonque trufandèrs, hèra de trufandèrs.

Lo Diable creid vàser pèc. Har fóter d'eth tres còps adarrond ! Que huit dens l'infèrn e qu'at vò(u) har còser tot ! E que jura... E que raina¹⁰... E que s'esprisha¹¹... E que s'esmaleish... E que ronha... E que'n a dat tots e totas.

Dempús, lo Jantiròt ne l'a pas jamè tornat véser. Qu'a hèit benesir, peu curè de Lencoac, lo camp, la bòrda e la tapiòta. E, adara, que viu, meste a soa-casa, urós com un arrat au palhèr.

Lo monde que dísen qu'aqueth pegolhàs qu'a avut hòrt de shança, tròp de shança.

Las culòtas deu Jantiròt

Un dishabte ser, avant de s'anisar, lo Jantiròt que saja un par de culòtas totas

⁸ Comprendre : es·hoelha.

⁹ Epis.

¹⁰ Pleure en criant.

¹¹ Maudire (cf. esperissar).

navas. Que se las a crompadas, aqueras culòtas, l'avant-velha, a la hèira de Recohòrt. E que s'aperceut que las camas son hèra tròp loncas. Lo marshand l'avè portant jurat que l'anirén com cau, de pertot avant...

-A, pòden pas mèi aver confiença au monde ! ce's ditz lo Jantiròt.

-Hica't las bretèlas ! ce'u manda la soa hemna, la Justina.

-Mè, ne veses pas donc qu'i marshi dessus ? Mêmes, se'm boti las bretèlas, que son enqüèra hèra tròp loncas !

Qu'arriba la bèla-mair deu Jantiròt, la Janilha. Que's hè en avant e qu'espia, los punhs suus umbes...

-Ò, ce ditz la Janilha, aqueras culòtas son tròp loncas d'au mens qu'ate travèrs de dit !... Qüate o cinc, belèu sheis...

-Que me las carré abracar ende doman matin, ce ditz lo Jantiròt. J'a la cotisa deus shivaus e que'm haré hèra de plaser de las estrenar !

-Ma foà, ce'u respon [la hemna] (n'es pas totemp moèra¹²), qu'èi trabalhat tot de oei. Soi estarida d'escantoar e qu'èi mau d'esquia. Adara, jo, que me'n vau au lhèit !

-Lavetz, n'aurèi pas aqueras culòtas prèstas doman matin ? E lo Jantiròt que s'arrevira de cap a la Janilha.

-Mè vos, n'ètz pas balèu tant estarida ! Voletz pas...

-No, ne pòdi pas. Se m'avètz mandat aquò aqueste matin o a mijorn, qu'auri trobat ua pausa. Mè, adara, n'i vesi pas pro e a lutz de candèla, harí maishant trabanh.

Lo Jantiròt qu'es un brave òmi ; ne gausa pas díser arré. Totun, au cap d'ua pausa, que saja de demandar lo service a la soa hilha, la Clementina. Que va, aquera gojòta, fenir onze ans lo mes qui vèn e que sap plan cóser, tricotar e apedaçar. Tot aquò, la regenta qu'at ensenha a l'escòla...

-E tu, Clementina, ce'u ditz son pair, que'm vas abracar las culòtas de qu'ate travèrs de dit... o de cinc, se vòs... avant de te'n anar au lhèit ?

Mè la Clementina que hè lo pòt e que'u respond :

-Que vorrí ha't aqueth plaser, mè ne pòdi pas !

-A ! E aquò perquè ?

-Sabes bien que soi corta de vista !... E a la lutz de la candèla o deu lampion, que pòdi tricotar, mè pas cóser.

-Praube de jo, ce's pensa lo Jantiròt. Qu'èi tres hemnas a nòste e nada, nada ne'm vò(u) har service !...

E hèra mortifiat de `quet ahar, lo praube mèste se'n va au lhèit.

La Janilha, hòrt tilhuda enqüèra, qu'es totemp la prumèra lhevada e soent la darrèra cochada... Tot ser, que hè la tornada com hasèva lo son defunt òmi : l'escuria, l'establa, lo poralhèr, lo cortelh... E qu'and torna dehens, qué veid ?... Las culòtas deu son gendre sus ua cadèira.

-Ò, lo praube Jantiròt ! J'a pas sus tèrra un mèi brave gent ! Anem, que m'anuja de l'en har véser per ta chic de causa.

E austalèu, la Janilha que gaha los cisèus, e, a lutz de lampion, que còpa cinc travèrs de dit e que hè dus orets... Aquò hèit, se'n va dromir.

La Clementina, era, que viròla dens lo lhèit, shens poder cluishar los oelhs. Perqué aquò ? A, s'avè sabut, qu'auré arranjat las culòtas de son pair. N'es pas un trabanh ginhèc... Lavetz, de cap a mieja-nèit, que's lhèva... A tastas que's fot lo cotilhon, e, com un arrat entà pas deishirar¹³ la soa grand-mair (que drómen amassas), que se'n va dens la cosina, qu'aluca lo lampion, que gaha las culòtas, los cisèus, ua agulha e lo hui... E qu'abracar de cinc travèrs de dit, que coid los orets « viste hèits e plan fotuts », qu'estupa

12 Facile (à vivre).

13 Réveiller.

lo lampion e que torna anisà's. S'adrom austalèu.

La nèit que passa. Que blanqueja aus contra-vents de la crampa e la Justina que's deishira.

-Tè, que hè lutz ! A, lo praube Jantiròt, com seré urós, totara, se podè estrenar aqueth par de culòtas. Anem, j'a pas grand causa a ha'i !

E la Justina que's lhèva, que va dens la cosina, qu'aubre la frinèsta e, a la lutz de l'auba, qu'abraca, que coid... e qu'aluca lo hoec. En aqueth demiei, la mair e la mainada que hèn la llevada deu còs, e que s'atàlan a har las coentas.

Entà totara, lo Jantiròt que descanilha. Que l'estomaga de trobar lo son monde de pès, tant de d'òra, un dimeishe matin. Mè que l'estona enqüèra mèi d'enténer aqueras valentas díse'u, totas amassas :

-Perqué ne tornas pas sajar las culòtas navas ? Vam véser com te van !

-Tè, ce's pensa la Justina, mamà que's mefia de quauquarré !

-La hilha que'm vesoc o que m'entenoc asser ! ce's pensa la Janilha.

-Que sàben totas duas que'm soi llevada anèit passada ! ce's ditz la gojòta.

Lo Jantiròt que devina perque son aquí, tant matières¹⁴. Ua bona suspresa que va aver, segur ! E que's hica las culòtas.

Tres crids, tres grands crids ! Tres bocas aubèrtas com pòrtas de granja ! Tres hemnas que s'espían, capviradas. E lo Jantiròt, eth, que's demanda se s'a perdut lo suspiciat. Aqueras beròjas culòtas de velors, que las avè pagadas car : un escut ! E be ! aqueras culòtas asser, que'u cochèvan los pès. Si-fèt, los pès !... E adara ne'n van pas mèi (g)oire mèi bas que los joenhs...

L'esclopèr de Poidessauc

Un còp, j'a de 'quò quauquas anadas, un dimeishe matin, l'esclopèr de Poidessauc se'n va a Corblú ende crompar vèrns. Sàben tots que lo bòi de vèrn ne porreish pas e qu'es hèra leugèr. Ende har esclòps, arré ne'u vau. Mè lo vèrn ne's platz pas pertot com lo casse, la tausiolà o lo castanhèr. Qu'es com la sauceringla : que'u cau lo pè dens l'aiga o au ras... E justament, au bòrd de l'arriu de Corblú, aquí vidaulas, aquí sauceringlas¹⁵ e aquí vèrns !

Lavetz, aqueth dimeishe de junh, l'esclopèr de Poidessauc que marcandeja quauques aubres. Lo meste qu'es vienut suu lòc, de Lucbardés avant, e tots dus que toàsan, que calcúlan e que plaitéjan.

Entà banlèu, qu'arriban a tombar prèsqe d'acòrd e se'n van fenir lo marcat au *bistrot*. Aqueste que's tròba a quauques pas de la glèisa e deu cementèri. Los dus òmis comàndan un chaupet de vin blanc e que tríncan, que marcandéjan e que voèitan los veires. Que'us cau un segond chaupet ende'us balhar cama per se'n tornar a casa, l'ahar fenit.

Que son enqüèra ataulats, e tin ! tin ! tin ! La clòisha que tranga !

E açò ? Qu'es l'òra de la messa ! A Corblú, j'a pas nat curè dempús bèra pausa, mè lo de Bostens qu'í vèn tot dimeishe.

Los nòstes busòcs que's lhèvan ende se'n tornar. Mè l'esclopèr que's ditz :

-Ende qué tornar-me'n adara ? J'a pas qu'un Bon Diu e qu'at veid tot. La messa d'ací que vau la de Poidessauc. E que soi estarit e amorre¹⁶ ! Aqueth vin blanc que m'a copat las camas. Totara, qu'anirà mièlher ! De'm repausar un chic au fresc de la glèisa que'm harà ben... Dens ua òra, qu'aurei las guibòlas goalhardas ende har ua lèga.

14 Matinales.

15 Saule (de type saule roux).

16 Etourdi.

L'aut fot lo cap entà Lucbardés, e l'esclopèr, eth, se'n va a la glèisa.

Manca fote's de pinlas¹⁷ en entrant devath lo pòrshe... e que marmoneja :

-Com saber que cau devarar ua marsha de miei-mètre ? Qüand at sàben, que's mefian ! Aquò es un beròi truc ende har escamar quauqu'un !

Totun, s'es sauvat per aqueste còp e que rentra dens la glèisa fòrt vielha e fòrt prauba. J'a pas grand causa de beròi a véser, arré que vielhèr ! J'a pas tapauc grand monde : quauquas vielhas, tres o qüate òmis, aulant de goiatas e goiatinas e ua dotzena de dròlles o gojòts¹⁸. Hè pas grand monde, tot aquò ! L'esclopèr s'assèita au hons, au costat deu *confessionnal*, dessus ua maishanta cadèira, cossoada, tòrta e mau cunhada.

Lo curè que comença a díser la messa. Las hemnas s'ajoélan, los òmis que's lhèvan e tots qu'escòtan, shens comprèner arré, com totemp.

Lo prèishe adara ! N'i j'a pas, com a Poidessauç, ua cadèira preishedera, mè rai de 'quò ! Lo curè, arrevirat de cap au monde, veid hèra de cadèiras voeitas e lo vinagre que'u monta au nas. En patoàs (atau, tots comprènen plan), que hè lo cateishisme.

A, n'es pas content, Mossur Curè, deu monde de Corblú ! Qué hèn adara e ont son ? Los qui ne son pas ací que trabàlhan, per soa-casa, belhèu au camp, au casau... o mèmes au piadar ! E los molièrs ? Pas un a la glèisa, oei, sus tres qui son : lo deu Moliòt, lo de Delar e lo de Carrò(u). Jamè ne'us vésen a la messa, sonque per Totsants e Rams...

Qu'a ua bèra votz, lo curè de Bostens e de Corblú, e que ditz las causas hòrt plan.

-Mè, ce's pensa l'esclopèr, tot aquò ne m'arregarda pas briga : son los ahars deu curè e de las gents d'ací.

E, com se tròba tot solet au hons de la glèisa... los auts que'u víran lo cuu, e lo curè, ne'u pòt pas véser... Lavetz, ende pas mèi escotar çò qui ne l'arregarda pas, que's fot los coets suus joelhs e lo cap dens las mans. Austalèu, que s'at pèrd tot e que s'adrom... Hè un bèc e lo curè, de mèi en mèi, que s'esmaleish e que s'esprisha...

Que'n a dat los qui júran, los qui pànan au molin e au secader, dat los qui s'oblígan de har divés e qüarème, dat los qui ne van pas jamè a confessa...

Entà banlèu, que's met a cridar, ta hòrt qui pòt :

-A ! que'vs at disi, oei, òmis e hemnas de Corblú, tots los qui son ací, com los qui l'i son pas, tots qu'aniratz a l'infèrn ! *Oui*, tots a l'infèrn !

L'esclopèr que's deishira, qu'enten aquò, que's lhèva austalèu, e que crida au curè :

-Pas jo, mossur curè, pas jo ! Soi pas de Corblú, soi de Poidessauç !

E que s'escapa com un petós...

Lo lavader de Caishen

J'avè, d'auts còps a Caishen, un vielh curè, enquèra esbrit totun, e que s'entenè dat lo maire com lo can dat lo gat.

De 'queth temps, las hemnas qu'anèvan soent a confessa : un còp per mes au mens, quauque còp dus. Entertant, que'us arribèva d'aver quauque amic, de gahar lo betolèr¹⁹ e de har peguessas.

Aqueras plegas ne son pas aisidas a díser... e lo curè pro viste, qu'estic ahurbit d'entèner aqueths arrimatoères. Dat cadua, que hasoc un convenut ; que'u caliva díser au confessional : « que soi tombada dens lo lavader... un còp... dus còps... tres còps... » Entà banlèu, totas las hemnas qu'estín au siòt²⁰. Que tombèvan dens lo lavader e que's hasèn perdonar.

¹⁷ Trébucher.

¹⁸ Ecrit *goyjots* (coquille).

¹⁹ ?

²⁰ Au courant.

Mè, un jorn, lo praubè òmi caloc deishar la paroassa a un joen. Qu'avoc, avant de se'n anar per tostem, lo plaser de véser lo qui'u devè remplaçar ; e, tots dus amassas, que hasón hèra d'istoèras : parlèn de la glèisa, deu maire, deu regent, deu factur e deu cantonier...

Lo jorn deus sons adishatz au son monde, lo vielh curè que pensèt que s'avè oblidat ua causa : de'u díser com las hemnas confessèvan lo pecat de pegolhèr.

-Ba, que vau deishar la comission au maire. Que l'i harà.

Atau pensèt e atau hasoc.

Lo maire que prometoc... Mè ne disoc pas arré au navèth curè.

Aqueste que hè l'arribada. Qu'é hèra bien vist de tots, deu maire sustot. E las hemnas que van a confessa un chic mèi soent qu'avant. E totas, sonque las tòrtas, las lèsas e las hoishudas²¹, que'u hèn lo même istoèrè : « Que soi tombada dens lo lavader un còp, dus còps... o cada semmana o hèra de còps ».

Aquò que'u sovèn²² au joen curè.

-Que van atrapar mau, aqueras praubas hemnas ! Belèu j'aurà quauqua negada. Que cau qu'at disi au maire !

E atau hè. Aquò que hè arriser lo maire, que'u hè arriser tant e mèi... E lo curè que's demanda s'a ahar a un òmi com cau o a un pegolhan.

Qu'é har ? Se'n va trobar lo cantonier, un vielh goiat de quaranta ans. Lo capèth a la man, aqueste qu'escota lo curè e que'u promet d'anar tot jorn au lavader e de portar ajuda, se cau, en aqueras malurosas.

Las semmanas que pàssan, los dimeishes tabenh... e tostem, las lavairas que's fóten dens l'aiga de l'arriu.

Lo curè que pateish : aqueth ahar que l'empacha de dromir.

Lo jorn de Pascas, après vrespas, que's hè menhar au lavader peu maire e peu cantonier ; totas las hemnas que seguèishen. E, aquí, que ditz :

-Mossur lo Maire, aquò qu'a pro durat ! Lo vòste dever qu'é de har vèner, ací, quauqu'un deu Mont entà véser çò que cau har. Las hemnas que son hartas de's banhar, ivèrn com estiu. Urós que ne sii pas arribat un malur !

E las hemnas de tirar lo roge e lo maire de's fóter a arriser com un tistèth... Lo curè, eth, que creid vàser pèc.

-Mais enfin, Monsieur le Maire, c'est insensé ! Comment, vous refusez d'agir, et cela vous fait rire ? Pourtant, vous ne devez pas ignorer que votre femme, la pauvre, elle aussi tombe de temps en temps dans ce maudit lavoir. Elle me l'a confié. Cela vous laisse-t-il insensible ?

Mè lo Maire, adare, n'arritz pas mèi briga. Que s'arrevira e que's fot a húger com s'avè lo hoec au cuu.

Dempús, ne l'an pas jamè tornat véser : ni a soa-casa ni dens lo país ? Aont a fotut lo camp ? Digun n'at sap. Mè belèu hèra lonh, en un lòc ont las hemnas ne tómban pas jamè dens los lavaders.

La barrica de l'Aulhèra

A Poidessauc, d'auts còps, j'avè un par de gents : que damorèvan a l'Aulhèra. Eth, qu'avè ua cinquantena d'ans e que s'aperèva Auguste. Era, un chic mèi joena, que s'aperèva Victorina.

Pr'amon n'avèn pas avut familha, aqueth monde ne hasèn pas a malaise e que bevèn vin tot jorn, aus repàs de mijorn e deu ser... vin negat d'aiga, bien entenu.

²¹ Voûtées.

²² Préoccupe (?).

Austalèu la bordalesa voeita, l'Auguste qu'atalèva la cavala au carret e que partiva au Hrèishe ende la har plenhar.

Mè aquera fotuda barrica que's voeitèva de mèi en mèi viste. E aquò perqué ? Ne gotegevà pas d'enlòc avant, e lo robinet ne perdèva pas. Totun, s'i passèva quauquarré. Avant, que tirèvan un chaupet lo mijorn, unh'aut lo ser, e quauque pichèr qu'and avèn monde (per la tuèra deu pòrc, las hèstas, las manubradas)... E que caliva pròishe de sheis mes ende la voeitar. Adara, au cap de tres mes, ne pisha pas mèi. E, pr'amon de 'quò, l'Auguste e la Victorina que shicànan hèra.

-Qu'ès tu qu'iu beves lo vèspe ! ce ditz era au son òmi. Q'and soi au camp o au casau, que tornas deu piadar, e que't lampas quauques veires de vin pur.

Mè, eth, que'u còpa lo fiulet.

-Mas vist beriac quauque còp ? Qu'ès tu que pintas denc a mijorn, qu'and hès las coentas per dehens ! E belhèu enquèra mèi qu'and hès pan. Ò, que sabi plan qu'ès maishant de prestir e de cauhar lo horn... Mè, totun, n'ès pas beròi end'ua hemna de fòter còps de pès a la barrica.

-Aquò n'ès pas vertat ! Que te'n lhèvi la man ! Q'and èi set, que bevi aiga de la bana²³ ! Jamè n'èi tirat vin a la barrica ende jo tota sola.

-Si vrai !

-Pas vrai !

E tots dus que plaitéjan hèra.

-Qu'èi ua idèa, ce ditz l'Auguste a la soa hemna, un còp, avant de partir au Hrèishe. Que vau har, dat lo taravèth, un trauc, au miei de la barrica, e fote'i un boçon !

-Entà qué... har aquò ?

-E be, totara, qu'and torni, qu'abroquerèi la barrica. Que hiquerèi dus robinets : lo deu miei serà lo ton, lo deu hons serà lo men. E tot ser qu'aniram, amassas, plenhar un chaupet a cada robinet. Lo vin serà tirat endeu lendomans.

La hemna, un chic pegòta, tròba pas arré a díser e que dèisha har.

Au cap d'un mes e miei, lo robinet deu miei ne pisha pas mèi briga, mè briga. L'aut, lo de l'Augustin, que balha enquèra hòrt plan.

-Qu'at sabèi que pintèvas ! ce ditz l'òmi a la Victorina. Adara, que'n èi la prova !

Era, la praubà hemna, sap pas qué díser.

-Lo Diable que se'n menla ! Ne pòt pas estar qu'eth... o quauque posoèr !...

E la Victorina que parla d'anar cercar Mossur Curè end'ua har benesir la barrica ensorcierida.

Mè l'Augustin n'ès pas d'avís :

-Ende har arriser lo monde ? Ende har fòter de nos ? Tot aquò pr'amon de quauques chaupets de vin ! Disham aquò atau ! Q'and la barrica sii voeita, que l'anirèi har plenhar ! E vin j'aurà, tu e jo n'i seram pas !

La hèira de la Bohèira

Qu'ès un dimeishe deu mes de junh.

A l'escurada, lo Segond de las Horticas que torna a soa-casa e que ditz a la hemna :

-Doman matin, a tres òras, cau que parti !

-E aont, ta lèu ?

-Que me'n vau a la hèira de la Bohèira.

-A la Bohèira ? J'as coentas ?

-Que voi anà'i un còp ende véser la hèira aus mulets !...

-Tè ! denc adara, qu'èras boèr. Que't vòs méter mulatrèr tabenh ?

²³ Bidon, cruche.

-No, no ! Mè qu'èi hèit lo convenut dat lo Felix de Garpat. Que m'aten a soa-casa, denc a tres òras e mieja. Qu'atàlam la cavala a la voatura e que pàrtem.

La Celestina n'es pas briga contenta de 'queth ahar.

-Aquò, ce's ditz, qu'es enquèra ua marcadiòla hèita au *bistrot* quand son un chic *pompettes*...

E que's pensa que lo Segond, un còp sopat e dromit, n'i penserà pas mèi a la soa hèira de la Bohèira.

Mè hèra avant lo cantic deu hasan, lo Segond que's deishira, que's lhèva, que's fot los pelhòcs de tot anar, e, shens díser arré a la hemna, que fot lo camp.

Aquesta, pro viste après, que's lhèva e n'es pas moèra. L'at a deishat tot a har, l'ideiós²⁴ : las coentas, los mainatges, lo hen a téner e a amassar, e mèmes los boeus a estramiar²⁵.

La jornada que passa, la nèit qu'arriba... e lo heirèr ne torna pas. La Celestina que hè sopar los dròlles e que'us anisa. Era, qu'aten...

-Tornerà banlèu, ce's pensa. De la hèira de Sent Justin, en aquesta òra, qu'es tostemp ací. Mè la Bohèira diut estar hèra mèi lonh. E s'an gahat un meishant camin peu piadar ende tirar au dret, que's son belèu esbarrits.

E que's hè hèra de maishant sang, la prauba hemna.

Entà totara, se'n va au lhèit, shens clavar la pòrta de devant e que dèisha aubèrta la pòrta de la crampa.

Vorré bien adromí's, har un petit bèc, la prauba, mè ne pòt pas.

De cap a tres òras deu matin, qu'enten quauqu'un estornedir devant la pòrta, e har anar lo flisquet.

-Qu'es eth ! ce's pensa. Totun !

A tastas, lo Segond qu'arriba a la crampa, que trabuca au lhèit, que's desabilha com pòt e que s'anisa.

A penas esloncat, que s'adrom e que ronca, que ronca, que ronca !

La Celestina, era, pòt pas adromí's dat aqueth roncaire au costat d'era. Que viròla dens lo lhèit, mè l'aut ne's deishira pas. Portant, soent, qu'es pro maishant dromidor. Adara, n'enten pas arré : ni la pendula trucar tres òras, la mieja, quate òras, la mieja... ni cantar lo hasan, ni las polas aperar e los polòis horholhar²⁶ per devant la pòrta.

-Qué har ? Que hè lutz ! Lhevà'm que cau pardí !

La Celestina que's lhèva donc e que's fot lo devantau. Ò, ne hè pas doçament, mè l'òmi n'enten pas arré e que ronca tostemp.

Que va dens la cosina e qu'aubre la pòrta de dehòra, lo batant deu haut. E que veid...

La poralha dehens lo devant de pòrta, tota la poralha : las polas, vielhas e joenas, los polòis e lo hasan : eth, qu'acossa ua beròia polarda. Quand es tornat, l'òmi s'a obligat de barrar lo batenòt, e l'aujami, ahamiat, qué rentrat e qu'aten... Que lordeja hèra tabenh...

Lavetz, la hemna que's gaha la bareja pitada darrèr la pòrta, qu'aubre lo batant deu bas e que hè semblants d'at voler tot estambornir. E tot que huit, sonque lo hasan, plan pitat dessus la polarda. La Celestina, pas moèra, que'u geta la bareja en cridant :

-A, j'anós pas, tu, ger, a la hèira de la Bohèira ?!

Lo manshe de la bareja que's croisheis... Lo hasan, destrauviat, qu'at dèisha tot e que s'escapa... La polarda que'u segueis.

La dauna s'amassa los tròç e qu'ensurta l'òmi :

²⁴ Capricieux, qui n'en fait qu'à sa tête (mot attesté en languedocien et saintongeais).

²⁵ Nourrir, soigner.

²⁶ Gloulouter. Peut-être : horrolhar ? horolhar ?

-Entenes, feniant ? Lo nòste hasan, qu'es esbrit, eth, aqueste matin ! Ger, l'i vesós, a la Bohèira ? No, j'èra pas, eth, a la hèira. Que demorèc ací, com jo. E oei, qu'es lhevát, qu'a bèra pausa ! Anem, lhèva't, tu tabenh, e hè viste ! Feniant ! Capoun ! N'i torneràs pas mèi jamè a la hèira de la Bohèira !

La hèira de Labrit

Aqueste ahar qu's passèc a Labrit, j'a de `quò pròishe d'ua vintena d'ans... e vertat qu'es !

L'ivèrn, j'avè, lavetz, ua hèira aus ases e a las saumas. De `queth bestiar, los lanusquets que'n menhèvan a Labrit de pertot avant : de Lucseir, deu haut-lana de Lencoac, de Caishen, de Canens, de Sabres, de Porsequèra, de Garenh e, belhèu, de mèi lonh enquèra.

Tots los asoèrs de pr'aquí qu'èran a la hèira de Labrit, aqueth jorn : tau ende véner, tau ende crompar, tau ende trocar... e quauques-uns end'espier.

De tot temps a jamè, un ase n'a pas costat hèra car. Qué mèi aisit d'atallar e de maserar un ase qu'ua cavala. E, com es tilhut, s'es valent, que hè l'ahar.

Pr'aquò, aqueth ditjaus, a Labrit, j'avè hèra d'òmis, de belosas vestits, lo capèth suu cap e tots cauçats d'esclòps.

J'avè tabenh, a la glèisa, l'Adoracion e hèra de monde a la messa de haut jorn : quauques mossurs, hemnas e joenessa, còishes e mainadas.

A mijorn, las clòishas que tràngan e la glèisa que's voeita. Lo tropèth deus messèrs que s'esperraca...

Entà banlèu, los curès eths tabenh, que's múishan. Son aquí, tots los deu canton, lusents, dat la sotana de sortida e lo grand shapèu negue suu cap. J'a lo de Labrit (qu'es lo mèste deus auts, lo *doyen*, ce dísen...), lo de Vert e lo deu Sen, lo de Belís e lo de Malhèras, los de Cèra, de Garenh, de Brocars e de Canens. E tots, en devisant, que camínan de cap au presbitère. Aquí, que s'atauleràn totara, ende har aunor au « chap » de l'Amelia, la cosinèra deu *doyen*. Bolhon, borit, saussa, rostit e tortièra qu'i j'aurà, com se deut har pertot qu'and hèn hèsta.

La coada de curès que passa au ras d'un escòt de tres « Pòpes ». A Labrit, los òmis de Lucseir que'us apèran, tots, Pòpes... E aquestes qu'apèran los de Labrit « Pires ». Pòpes e Pires que son amics com cans e gats. Digun ne sap perquè, mè qu'es atau : de tot temps a jamè, se son espudits.

Dens aqueth escòt, j'a l'Auguste de Batarièra. Un mèi trufandèr qu'eth, pòden córrer ende'u trobar a dètz lègas adarrond ! Aqueth Pòpe que dèisha passar los curès e que crida, pro hòrt entà espatar los Pires qui son per bòrd :

-Mè, j'a pas qu'ases e curès, ací, oei !

E los Pòpes de s'escanar d'arriser de `quera peguessa.

Lavetz, lo curè de Labrit que s'arrevira de cap a l'Auguste e que'u ditz :

-Vam véser, vosauts... Aont ètz curès per ací ?

L'Auguste que tira lo roge e que'u respon en mequejant :

-Mè... mè... nani... Ne som... pas... pas... cu... curès ! Que som...

-Tres ases ! E ò !... Tres ases, pusque n'ètz pas curès ! Tè ! Los mèi famús ases de la hèira de oei !

-Qu'ètz beròi mocats, Pòpes, aqueste còp, ce'us crida lo Jantí de Capboeu, un Pire qui n'a pas, eth tapauc, lo hui a la lenca.

Quauques arreprovèrs de per nòste

Vau miélher tièner qu'esperar.
Dens boca barrada, n'entra pas moscas (*qui ne réclame rien n'obtient rien*).
Har e dehar, qu'es totemp trabalhar.
Vau miélher un petit desgordit qu'un grand estordit.
Çò qui arriba de ripa e de rapa, que se'n va de cripa e de crapa (*le bien mal acquis ne profite jamais*).
J'a un temps ende l'ase e un temps endeu tocador.
Hè deu ben au cròc : que't tirerà los oelhs se pòt.
J'a mèi de maridats que de contents.
A tota pèrta, j'a un benefice.
J'a pas mèi shord que lo qui ne vò(u) pas entèner.
Lo qui galòpa que lèca ; lo qui damòra que sèca (*celui qui rend visite fait bonne chère, celui qui reste à la maison pâtit*).
L'estèra que sembla au bòi (*tel père, tel fils*).
Lo desplaser qu'es totemp mèi grand que lo plaser (*toute médaille a son revers*).
Verd e blu, que'm foti de tu.
Argent j'aurà, tu e jo n'i seram pas.
Temps j'aurà, tu e jo n'i seram pas.
Lo qui a, a soa-casa, sàuvia e romarin n'a pas besonh deu medecin.
Qüand la goiata es nòvia, tots los goiats que la vòlen.
Ne cau pas ensenhar ton pair a har dròlles.
A las aigas dromentas, los grands traucs ! (*méfiez-vous du chat qui dort*)
A Nadau, quaucom de nau !
Lo qui n'escota pas qu'ua clòisha, n'enten pas qu'un son.
Un pèc n'es pas jamè com unh'aut.
Las causas plan partatjadas que hèn ben.
Lo qui averteish ne vò(u) pas mau.
Que cau har de l'ase ent'aver bren.
Se podè, que glaneré²⁷ un peu suu miei (*comble de l'avarice*).
Ende pagar e morir, lo monde qu'an totemp lo temps.
Que's sémblan com lo cocut e l'agaça.
Qu'es hòrt praube lo qui pòt pas prométer !
Lo qui hè com veid har, n'es pas ni pèc, ni hò(u), ni sage.
Aus vielhs topins, la bona sopa !
Lo gat n'a pas tot çò que nhaulà.
Balha hilhò(u) au gat : que s'i semblerà deus pès au cap.
Lèd a la cunhèra, bròi a la carrèra.
Lo rei qu'a hèit ua crida : lo qui n'es pas maridat, que's maridi !
Çò que maison pren, maison que rend.
Cau pas voler petar mèi haut que n'an lo cuu.
Lo qui balhèva, qu'es mòrt ; lo qui prestèva, qu'es hòrt malaud (*ne comptez pas trop sur la charité d'autrui*).
Lo qui n'a pas cap qu'a camas (*l'étourdi fait maintes courses inutiles*).
Que hèn com pòden e pas tosdtemp com vòn.
Qüate oelhs qu'i vésen mèi que dus.
Que cau seguir la mòda o quitar lo país.
A fòrça d'anar a la hont, la bana qu'i dèisha lo tuton.

²⁷ Fendrait.

N'es pas òr tot çò qui luseish.
Pòden pas aver tot au còp, lo garfe²⁸ e los sòs.
Lo vailet n'es pas mèste.
Pòden pas har moleta shens copar oeus.
Vau miélher aver un bon vesin qu'un maishant parent.
Ne troberé pas aiga a la mar (*comble de l'idiotie*).
Qu'a pòur de's negar dens ua tralha d'aolha.
Vente a jun n'escota pas digun.
De palha o de hen, que cau que lo vente sii plen.
La prumèra hemna : la sauma ! La segonda : la dauna !
Lo qui n'a pas qu'un, n'a pas digun.

Arreprovèrs (suu temps)

Auba roja : vent o ploja.
Auratge de janvièr : prepara lo grèr.
Qüand lo tonèrre truça au mes de martz, pan e vin de totas parts.
Vent d'autan ? ploja doman !
Se plau suu laurèr, que plaurà suu gaverèr.
A la Sent Jan, la hauç a la man !
A Nadau, la tripa au clau !
Qüand Nadau s'arraja, Pascas que s'escarcalha.
J'a pas nat ivèrn que sii bastard : s'es pas de d'òra qu'es de tard.
Se hè vent lo jorn de Carnaval, lo pòrc que ganha. Se plau qu'es lo boeu.
Se lo hasan canta lo ser, ploja lo lendomans matin.
Qüand la lua shanja dat lo bèth, ploja avant lo sèt.
Se lo so e's lhèva de d'òra lo 25 de martz, qüaranta-cinc jorns d'ivèrn darrèr.
Qüand las gruas van entà l'Espanha, que cau semiar lo blat a la campanha. Qüand las gruas van entà Lengon, cau estacar las vits aus paisherons.
Pr'amon de la ploja deu matin, n'arrèstis pas de har camin.
A Sent Miquèu, hica los apèus ! A la Sent Luc, lo grand truc !
Après lo vent, la ploja !
Nadau e Sent Jan que partàtjan l'an.
A la Senta Caterina, lo hred que camina.
Heurè, aquí bròi, aquí lèd !
Qüand l'arc au cèu es suu devant, pren-te lo sarc, vèi-te'n au camp ! Qüand l'arc au cèu es suu darrèr, pren-te la manta, vèi aidar l'aulhèr.
A Nadau, los jorns qu'alóncan d'un saut de brau ; a la Sent Antoane, d'un repàs de moane ; a la Senta Luça, d'un saut de puç.
Un mèste au son òmi d'ahars : Se lo blat n'es pas halòp²⁹, aubre lo grèr ! Se tròp halòp, barra lo solèr !
A janvièr, cau que la tèrra sii d'acièr.

28 Gâteau.

29 Peu compact. Ici : « vivace » !

A noter les mots ou tournures gascons :

arremerciar, arregardar
ende quānd sèguim
com vólhitz
lhevà'm que cau

Traits particuliers :

caler pour « devoir »
a soa-casa, de soa-casa
quauqued'un (*quauqu'un*)
dat (*dab*)
denc (*dinc*)
j'a, j'avè (*i a, i avè*)
amassas (*amassa*), lendomans (*lendoman*), har semblants (*har semblant*)
austalèu (*autalèu*), austà (*autà*)
carmanh (*carmalh*), tabenh (*tabé*), trabanh (*trabalh*), joenh (*joelh*)
cauta (*cauda*)
piadar (*pinhadar*), comme en Bazadais
la mitat de çò que hècis (subj.)
vèner (*viér, vir, viéner, vénguer*), comme en Bazadais
'vs [ts]
hèis (*hèish*)
alhons (*alhors*), comme en Bazadais
menhar (*miar*), comme vers Langon
dempús (*dempuish*), comme en Bazadais
dishabte (*dissabte*)
loncas (*longas*), esloncat (*alongat*), lenca (*lenga*), carcar (*cargar*)
l'avè, l'anirén (COI)
balèu / belèu / belhèu
cadèira (*cadièra*)
autiscòps / d'auts còps
soent (*sovent*), comme en Bazadais
obligar / oblidar
lèsa (*lèda*), comme en Bazadais
lonh [luj] (*loenh*)
opposition aont / ont
ua cinquantena d'ans (et non *d'anadas*)
pr'amon (*pr'amor*)
menlar (*meilar*)
demorar / damorar
-eis / -eish
còishe « enfant »
sii, duas, soa... se prononcent [si] [dys] [su]...

Conjugaisons particulières :

vòtz, vòn (*vòletz, vòlen*)
veid (*vei*), huit (*hui*), creid (*crei*), coid (*coi/cotz*)
aperceut (*apercep*)
còpa (*copa/pica*)
s'adrom, drómen (*s'adròm, dròmen*)
aubre « ouvre »
qu'é / qu'es

estic, estín (*estoc, estón*)

diut / deut (*deu*)

Expressions :

magre com un cit

pèc com la lua vieilha

pressat com lo mau de vente

urós com un arrat au palhèr

(bocas) aubèrtas com pòrtas de granja

arríser com un tistèth

a tot de rèste : à tout prix

eslentat de córrer : à bout de souffle après avoir couru

virar de parts : retourner (tourner à l'envers)

ò totun ! : ça alors !

balhar lòtja : louer

engoan qui vèn / en unh'aut an : l'année prochaine

har au qui mèi har : s'activer au mieux (?)

har córrer la biaça : aller mendier

perdut a pèrder : perdu pour perdu

ne'n es pas d'avís : n'est pas de cet avis

ha's en avant : s'avancer

har service : rendre service

a lutz de : à la lumière de

en aqueth demiei : sur ces entrefaites ??

pèrde's lo suspiciat : perdre la tête

rai de 'quò ! : tant pis !

s'at pèrder tot : s'assoupir

tant e mèi : encore et encore

tirar lo roge : piquer un fard

ne har pas a malaise : ne pas être dans le besoin

tot jorn : chaque jour

fóter còps de pès a la barrica : picoler

los pelhòcs de tot anar : les habits de tous les jours (« de sortie »?)

tirar au dret : couper, prendre un raccourci, aller tout droit

har lutz : faire jour

aver lo hiu a la lenca : avoir la langue dans sa poche